

Особливості проведення державної реєстрації та проставлення підпису в актових записах цивільного стану особами, які мають фізичні вади

Столична юстиція у рамках правопросвітницького проекту Міністерства юстиції України «Я МАЮ ПРАВО!» консультує громадян щодо захисту прав у різних сферах життя.

Зокрема, Відділи державної реєстрації актів цивільного стану — органи, яким державою надані повноваження щодо державної реєстрації народження фізичної особи та її походження, шлюбу, розірвання шлюбу у випадках, передбачених законом, зміни імені, смерті.

Акти цивільного стану є правочином — дією особи, спрямованої на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків. Стаття 208 Цивільного кодексу України встановлює, що правочини між фізичною та юридичною особою належить вчиняти у письмовій формі. Проте є громадяни, які внаслідок фізичних вад, травмування чи інших обставин не можуть проставити власний підпис у актах цивільного стану на підтвердження свого волевиявлення. Держава зобов'язана створити умови для реалізації такими громадянами прав нарівні з іншими громадянами та забезпечити їх соціальний захист.

Статтею 8 Сімейного кодексу України визначено, що у разі, якщо особисті немайнові та майнові відносини між подружжям, батьками та дітьми, іншими членами сім'ї та родичами не врегульовані Сімейним кодексом, вони регулюються відповідними нормами Цивільного кодексу України, якщо це не суперечить суті сімейних відносин.

Згідно зі статтею 8 Цивільного Кодексу України, якщо цивільні відносини не врегульовані цим Кодексом, іншими актами цивільного законодавства або договором, вони регулюються тими правовими нормами цього Кодексу, інших актів цивільного законодавства, що регулюють подібні за змістом цивільні відносини (аналогія закону). У разі неможливості використати аналогію закону для регулювання цивільних відносин вони регулюються відповідно до загальних засад цивільного законодавства (аналогія права).

Відповідно до пункту 4 статті 207 Цивільного Кодексу України, якщо фізична особа у зв'язку з хворобою або фізичною вадою не може підписатися власноручно, за її дорученням текст правочину у її присутності підписує інша особа.

Підпис іншої особи на тексті правочину, що посвідчується нотаріально, засвідчується нотаріусом, або посадовою особою, яка має право на вчинення такої дії, із зазначенням причин, з яких текст правочину не може бути підписаний особою, яка його вчиняє.

В таких випадках за аналогією закону та права також застосовуються норми Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 22.02.2012 № 296/5, який передбачає, що у разі, якщо фізична особа внаслідок фізичної вади, хвороби або іншої причини (наприклад, неписьменна) не може власноручно підписати документ, то за її дорученням у її присутності та в присутності нотаріуса цей документ може підписати інша особа, яка визначається зазначеною фізичною особою. Про причини, з яких фізична особа не мала змоги підписати документ, зазначається у тексті документа та в посвідчувальному написі. Якщо фізична особа має вади зору

або з інших причин не має змоги самотійно прочитати документ, нотаріус уголос прочитує їй текст документа.

Якщо глуха, німа або глухоніма фізична особа, яка звернулася за вчиненням правочину, письменно, вона має прочитати документ і підписати його. Якщо така особа у зв'язку з хворобою або фізичною вадою не може підписати документ, то при вчиненні нотаріальної дії обов'язково повинна бути присутня особа (сурдоперекладач), яка володіє технікою спілкування з глухою, німою або глухонімою особою і може підтвердити своїм підписом, що зміст правочину, заяви чи іншого документа відповідає волевиявленню та дійсним намірам учасника дії.

Заступник начальника Оболонського районного
у місті Києві відділу державної реєстрації актів
цивільного стану Головного територіального
управління юстиції у місті Києві Ю.Л.Білоблодська